

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Trencar les fronteres invisibles

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Katrien Seynaeve, *Fronteres*. Traducció de Jordi Vidal. Col·lecció *La Llum del Far*. BAULA. Barcelona, 2004. A partir de 14 anys.

Jordi Sierra i Fabra, *Frontera*. Foto de coberta de José Luis Peláez. Col·lecció *Gran Angular*. CRUÏLLA. Barcelona, 2004. A partir de 14 anys.

Les fronteres no són només capritxos artificials ni línies sobre un mapa, fruit d'acords o desacords polítics. Són també línies invisibles en les vides de cadascú. Deu ser per això que Katrien Seynaeve i Jordi Sierra i Fabra coincideixen a titular dues novel·les amb un referent similar. Les novel·les *Fronteres* i *Frontera* tenen de fons, efectivament, un motiu similar. El que planteja l'escriptora belga Katrien Seyna-

Dues novel·les inserides dins el corrent de la diversitat social del nostre temps

eve aprofundeix en el conflicte col·lectiu palestino-israelià. El que planteja Sierra i Fabra ho fa en el conflicte individual dels casoris concertats, en aquest cas per famílies magribines. Les dues novel·les tenen protagonistes adolescents.

En tots dos casos, parlem d'autors de caràcter viatger i documentalista. Katrien Seynaeve (Gant, Bèlgica, 1949) és psicòloga i va arribar a la literatura sense intenció de ser escriptora, a partir d'un viatge a Israel l'any 1975, on va conèixer de primera mà l'enfrontament entre israelians i palestins, cosa que va propiciar no tan sols que es documentés sobre el tema sinó que estudiés hebreu per poder-lo entendre millor. Sierra i Fabra (Barcelona, 1947), que sovint introdueix en les seves novel·les experiències de viatger, ha abocat en aquesta ocasió una escollida documentació periodística que

completa la recreació de la novel·la sobre el casament per força.

A *Fronteres*, un adolescent jueu que viu a Nova York decideix passar un any amb la seva família d'Israel, on es van instal·lar després de la Segona Guerra Mundial. Durant el viatge coneix un jove palestí de Jerusalem la família del qual va haver d'abandonar el seu territori a causa de l'avanç jueu. La novel·la, basada en fets i personatges reals, fa un recorregut des del 1948 fins al 1997, estructurada en diferents anys que avancen o reculen en el temps i que acaben deixant al lector la impressió de com es gesta un conflicte i de com s'hi veuen involucrats des de la infància els que ni tan sols l'han provocat.

UNA LECTURA ATENTA

La novel·la requereix una lectura atenta i, possiblement, un coneixement previ del conflicte palestino-israelià, precisament perquè l'autora no tendeix a crear una aventura al voltant del conflicte sinó a intentar explicar-lo des de les vivències de cadascun dels personatges. L'acaba així, davant l'amic malferit: "—Per què... per què no acabem d'aprendre a... —li costava molt respirar— ...a conèixer aquí..., a Al-Quds?". Una pregunta que l'autora deixa sense respondre perquè encara no té resposta. La novel·la ha estat distingida amb una menció d'honor del premi de literatura juvenil de la Unesco.

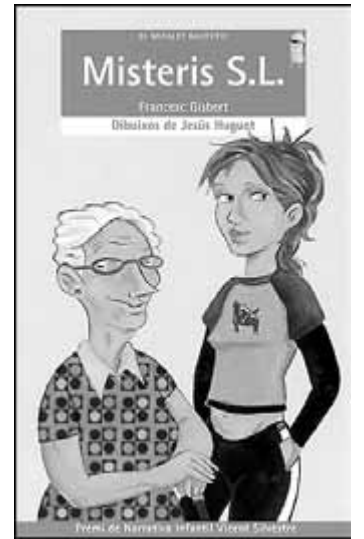
A *Frontera*, Jordi Sierra i Fabra situa una adolescent marroquina de 14 anys davant la disjuntiva d'obeir la decisió dels pares de casar-la a la força amb un vidu de mitjana edat o de lluitar per la seva llibertat. El relat, tot i que no estrictament pel que fa a la protagonista, sí que reflecteix també uns fets reals amb els quals conviuen, sobretot, els joves que ho viuen als instituts, amb desercions, absentisme i frustracions de companyes que s'han fet grans amb ells. L'adolescent marroquina opta per la lluita personal. S'amaga a les golfes de casa d'una amiga. Unes cartes que hi descobreix dels avis de la seva amiga la convencen que mai no es casarà si no és amb llibertat i per decisió pròpia. Sense frontera, sense fronteres de cap mena. Dues novel·les inserides dins el corrent cada vegada més present en la literatura catalana que fa de testimoni de la diversitat social del nostre temps.

Patrick Cauvin, *Quina canya de pare!* Traducció de Pasqual Alapont. Col·lecció *Espurna*. BROMERA. Alzira, 2003. A partir de 14 anys.

Carles Cano, *Les aventures de Potaconill*. Il·lustracions de Paco Giménez. Col·lecció *Micalet Galàctic*. BROMERA. Alzira, 2003. A partir de 8 anys.

Francesc Gisbert, *Misteris, S.L.* Il·lustracions de Jesús Huguet. Col·lecció *El Micalet Galàctic*. BROMERA. Alzira, 2003. A partir de 12 anys.

Darrere una trama de relació entre pare i fill hi ha també aventura, viatges i intercanvi cultural. El protagonista ha projectat unes vacances per fugir de la dona i el fill i anar-se'n a Bangkok tot sol. La novel·la és del marsellès Claude Klots (Patrick Cauvin és pseudònim), que també ha escrit sèries de televisió.

Aventura també de viatges però amb protagonistes animals: un conill, un ànec i una mosca. Personatges fantàstics a dojo: un drac, una llebre..., i tots amb una dèria o una altra al cap que no els deixa parar d'embolicar la troca. L'autor aplica en el relat la seva experiència com a contacontes.

La protagonista descobreix que la seva tia no és una velleja tranquil·la sinó una investigadora sagaç. Totes dues i l'infalible gos Poirot formen un equip que té una fórmula magistral per resoldre casos de robatoris, segrestos i assassinats, entre altres. L'autor alcoià va obtenir amb aquesta novel·la el premi Vicent Silvestre.

Cinquanta anys no són res

RAMON PALOMERAS

NARRATIVA

Josep Maria Loperena, *La casa del fanalet vermell*. COLUMNA. Barcelona, 2004.

Una jove supersticiosa, l'Elvira, arriba a Barcelona amb un monstre a les entranyes, fill de l'obscenitat, brutalitat i pecat de Don Fulgencio; malgrat tot, addicte al *Glorioso Movimiento Nacional* i als manaments de la Santa Església Catòlica. I com el rastre bavós que deixen els cargols, l'Elvira arrossega una ceba mig carbonitzada amb nou agulles clavades per protegir-se de la maldat dels homes i altres amulets fets amb fulles de romaní, espígol, llorer, murtra, baies de ginebró i vainiella. L'origen de tot plegat és Verín, un petit i mesquí univers de Galícia, determinat pels prejudicis i les supersticions de la gent, la por i l'opressió. I en Dionís, membre del PCE, ateu i anticlerical acèrrim, acabat d'arribar de la *capital del Reino* per a una important missió. Dos gossets abandonats a la gran ciutat,

que l'atzar ha posat a caminar pel mateix carreró sense sortida, sota el besllum d'un fanalet vermell, el cau adient dels secrets i enigmes dels jovecells pardalets en una societat en què la norma és sentir, veure i callar.

DOS PROTAGONISTES

Aquests són els dos protagonistes de *La casa del fanalet vermell* (Columna), primera novel·la de l'advocat, escriptor i col·laborador de diversos mitjans de comunicació Josep Maria Loperena (Alguaire, Lleida, 1938). Un títol evocador que li ha valgut el premi Joaquim Amat-Piniella.

I a l'entorn dels dos protagonistes, arreplegadors de burilles, captaires i pidolaires, grisos, tricorns, gitanes vestides d'andaluses, borratxos, meuques, claus i bordells, badocs, tabalots, xaperos, carteristes, trilers i lladres, calces i sostenidors. Cartilles de racionament, sous ínfims, escassetat d'aliments, preus exorbitants del mercat negre i l'abusiu preu del tramvia. Un batibull de personatges i injustícies que s'escolen pels pudents carrers Robador, Sant Ramon i un llarg etcètera de femers i fan-

gars del Barri Xino barceloní. I l'embolic d'una artista amb un alt càrrec polític ofusca les enllustrades sabates dels torturadors d'en Creix, el cap de la Brigada Social, obsedides a clavar puntades a tot aquell que sucumbeix als pecats de la vida moderna, entre els quals destaquen el socialisme, el comunisme, el sindicalisme, el liberalisme i el laïcisme. Un virus pecaminós que va afectar, entre altres, Ernest Lluch, Jordi Solé Tura, Celestí Martí, Ferran Canyameres, Carles Barral, Joan Raventós, Josep Guinovart i Julián Grimau. I un marrec anomenat Josep Maria Loperena. O Chemari, pels amics.

No és pas la Barcelona del Fòrum, malgrat que la postal descrita reveli moltes semblances amb la Barcelona d'avui. És la capital catalana del 1951, en el moment en què es coia la vaga de tramvies de l'1 de març. No a causa dels accidents, sinó per l'indiscriminat preu del bitllet. Setanta cèntims. Dels d'abans. Una època en què la mentida, el fanatisme i la intolerància s'entortolligaven a les llambordes del carrer, als dogmes de qualsevol credo i als *meublés*. I és que cinquanta anys no són res.